

"זה משגע אותי כשמסתכלים על פעילי המקדש כהזויים.
בשביל מה אנחנו פה בכלל?"

רוקמות מצויאות

קבוצת נשים מרחבי הארץ עמלות על הכנת פרוכת לבית המקדש שייבנה, והופכות את אבל החורבן על המקדש שנחרב לתקווה והשתדלות - את הטכניקות הקדומות הן למדו מרקמה אינדיאנית מסורתית ומשיטות עתיקות שהביאו יהודיות שעלו מהודו

יעל בנימין

כשנה אנתו שרים ילשנה הבאה בירושלים הבנויה, אבל בפועל, בחיי היומיום אנשים לא חיים את זה בכלל. כשזה מגיע למעשה - אז לא. הם זה נשאר בגדר חלום רחוק. משהו יפה כזה שמאוד טוב לכסוף אליו אבל לא יותר מזה. זה משגע אותי כשמסתכלים על פעילי המקדש כהזויים. בשביל מה אנחנו פה בכלל? לא בשביל כנסת וכלכלה חזקה. אלה רק אמצעים לקידום המטרה האמיתית."

יחד עם קבוצת נשים נוספת, התחילו השתיים להיפגש במכון המקדש ולשמרע שיעורים מהרונים במקום. "בהתחלה הכל היה מאוד תיאורטי", נוכרת מעיין, "יש הרבה מחקרים של הרמב"ם ושל רש"י, שמדברים על אריגה, על תולעת שני ועל התכלת. הם דיברו על זה בגלות כבידור הלכתי, אך איך אחד לא עשה זאת באופן משי. בקבוצת הנשים שהתגבשה חיפשנו את המפגש החי, המעשי, ולא רצינו להתפסך בתאוריה."

לחשוב מעשה

המעבר מהלכה למעשה החל להירקם. הקבוצה התחילה להיפגש פעם בשבוע ללימוד רקמה בשיטה מסורתית, לצד שיעור הלכתי בנושא עם הרב מקובר והרב אלכיים. האמנית יהודית אברמס הוסיפה קורס של טכניקות אריגה אותן למדה מהאינדיאנים - שמומחים בייצור ידני של בדים גדולים,

שכל היום אמרה "בית המקדש, בית המקדש", היא מספרת, "אבל כל זה היה ברמת העגרה. בפועל לא עשיתי עם זה שום דבר. מאוד התחברתי לרעיון של החיים בטבע, רק שמבחינתי אין כאן חזרה לעבר אלא חזרה לעתיד. תוך כדי עבודה בחווה, בית המקדש נמצא כל הזמן בראש ושני העניינים מאד מתחברים: אם יש כבשים או יש צמר לטוויית חוטים לפרוכת."

כשארנה שמה מחברה על קורס למלאכת המקדש היא לא התייחסה אליו כעוד תחביב כמו חוג קרמיקה או חוג מחול. "כמעט התעלפתי", היא מתרגשת. "זה נגע לי בעומק הנשמה. לא הייתה לי שום התלבטות, החלטתי שאני הולכת על זה והתחלתי ללמוד במכון המקדש. מרוב חיות והתרגשות סיפחתי על כך לכל מי שרק היה מוכן לשמוע. יום אחד נפשתי את מעיין עייש, צורפת ואמנית רקמה מהישוב יצהר, והזמנתי גם אורנה להצטרף. כל מה שידעתי עליה שהיא אוהבת אמנות."

מעיין עייש (55), גם היא חולמת מקדש בקיץ, עברה מסע ארוך מבית הוריה הנוצרים בבדול עד לביתה הנוכחי ביצהר. מילותיה הנרגשות מעבירות מיד את התחושה כי מי שעשית את זה ביחצי כוח, אלא ללכת עד התכלית - עד החלום שאליו כוסף כל יהודי בכל תפילה, ולהפוך אותו למציאות. "אנחנו מזכירים את בית המקדש בתפילה, בברכת המזון, ביום כיפור וכליל הסדר. כמה פעמים

מוני יהודים ברחבי העולם אומרים בכל יום 'ותחזינה עינינו בשוכן לציון ברחמים'. אבל יש כמה שאצלם יש למילים האלה משמעות עצמתית הרבה יותר, כשהם יכולים לראות בעיני רוחם בדיוק למה הם מתכוונים. ולא רק בעיני רוחם, אלא גם בעיניהם הפיזיות. אלו מספר נשים שהמקדש הוא עיסוק יומיומי בשבילן, ומבחינתן זה החלום הכי מציאותי שיכול להיות.

כמה מהן אפשר לפגוש בגבעת 'שיר חדש' הסמוכה לאיתמר, בבית המלאכה 'לשכת הפרוכת'; לראות איך הן לוקחות צמר ושוות ממנו חוטים, צובעות את החוטים ובעזרת גל ענק אורגות פרוכות מיוחדות. ממש כמו אלו שהיו בבית המקדש. ברגע שיגיע הצורך - הן תהיינה מוכשרות ומומגנט לייצור פרוכות לבית המקדש השלישי.

בחזרה לעתיד

מי שעומדת מאחורי הפרויקט הזה, היא ארנה חירשברג (50) שגדלה בבית מסורתי בבני ברק. כשהייתה בת ארבעים הקימה בית עם בעלה, חווה לנידול כבשים בגבעת שיר חדש. הרצון שלה היה לחיות כמו בעבר - לייצר הכל לבד מהארמה, בשיטת פרמקלצ'ר. "מגיל קטן אהבתי מאוד את בית המקדש. זו הייתה מין מטרה כמו איפה שהוא באחורי המוח

ביצירת נפח וברקמת ציורים. התחנה הבאה הייתה בעפרה. שם הצטרפו אליהן קבוצת נשים שעלו מהודו, שאמונת היטב על מלאכת האריגה. זו הייתה הודמנות בשבילן לשמר את הידע המסורתי המיוחד שלהן, מכיוון שבעולם המערבי המלאכה הזו כבר לא נצרכת.

על הצבעים המיוחדים המתוארים בפרשיות המשכן הן למדו מהרב פרופסור זוהר עמר מאוניברסיטת בר אילן. "הוא חי מאוד את בית המקדש ויש לו ראייה מדהימה בנושא שמשלבת ידע מקצועי ותורני", מספרת מעיין. "על בסיס מחקר תורני ומדעי, הוא זיהה את תולעת השני שמתנה מייצרים את הצבע הכתום לכל צרכי המקדש, ככנימה קטנה ואדומה שנדבקת בעצי האלון ויש רק שבועיים במשך השנה כולה בהם אפשר למצוא אותה. בטודקיה משתמשים בתולעים הללו לייצור צבע מאכל אדום. למדנו ללקט את התולעים מהעצים ולהפיק מהן את הצבע. אותו דבר היה לגבי התכלת - למדנו כיצד להפיק וליישם את הצבע".

בינתיים פנה לארנה יהודי מחריל שכונה דגם של המשכן וביקש להזמין פרוכות. היא נענתה לבקשה והקימה מפעל סמוך לביתה, ובנתה במיוחד גול אריגה גדול ממדים בו מיישמת הקבוצה את כל השיטות שלמדה.

ארנה מתארת בהתרגשות את החוויה של טוויית החוט לפרוכת הראשונה: "פעם ראשונה אחרי שלושת אלפים שנה שמישהו שחזר חוט בשביל לעשות פרוכת. בינתיים אנחנו רק מתלמדות ולא משתמשות בצבעים המקוריים שעלוחם גבוהה מאוד, אבל כל כך התרגשתי שכמעט בירכתי 'שהחיינו'. הלב שלי ממש קפץ".

הן התחילו לעבוד על פרוכת מסוג 'מעשה חושבי' - פרוכת זו צדדית, שמצדה האחד רקום אריה ומצדה השני נשר. "כשעוסקים במלאכה הזו מבינים מדוע היא נקראת 'מעשה חושבי'. 'מעשה רוקם' היא ריקמה של דוגמה על בד קיים", מסבירה ארנה את רזי המקצוע. "מעשה חושבי" היא טוויית הכר עם הציור עליו, כשבכל צד יש חמונה שונה. זה מצריך הרבה חשיבה ותכנון וההכנות אורכות זמן רב. צריך לפרק את הציור לפרטי פרטים, ולכתוב הכל על דף. לבסוף, כעבור תשעה חודשים החוקנו כמו ידיו את התוצאה המרגשת - פרוכת זו צדדית בגודל אמה על אמה".

חכמת לב

מבחינת ארנה, הטווייה היא הרבה מעבר למעשה הפיזי. זו מלאכה רבת משמעות ועומק. "כתוב בגמרא, שגם אשה עשירה, שיש לה משרתים שיעשו בשבילה הכל, את טוויית החוטים היא צריכה לעשות בעצמה. זה לא רק בגלל שהבטלה היא דבר לא טוב, אלא משום שיש לכך משמעות עמוקה יותר. על הנשים שתרמו את תולעת השני למשכן, כתוב: 'כָּל אִשָּׁה חָקְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טוֹוִי'. הטווייה זו פעולה שה' אומר עליה שהיא מביאה אותך לחכמת לב. חכמת לב זו אינטואיציה חזקה. קשר נכון יותר עם עצמך ועם ה', שמגיע מתוך שקט פנימי וריכוז. זה משהו שמאוד חסר היום בעולם. הרבה אנשים מחוברים לעצמם באופן רדוד מאד. מצב שבו רק משהו חיצוני יכול לגרום להנאה - זה הפך רצון ה'. זו גלות הגנפ".

המסר הנוסף שארנה מבינה מהגמרא הזו היא שהטווייה היא משל לשליחות הייחודית שיש לכל אדם בעולם הזה. יש הרבה דברים שאפשר לתת לאחרים לעשות. אבל את השליחות שלך, כמו את הטווייה, אף אחד לא יכול לעשות בשבילך. היא מבקשת להרגיש שהן רק בודג אחד בתוך ארגונים רבים שמקדמים את המודעות והעשייה למען המקדש בדרכים שונות ומגוונות. כל אחד עושה את שלו וכולם ביחד מעוררים רחמי שמים ומרשכים מלמעלה שפע של גאולה.